

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Mesteri képzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelvészeti és irodalmi tanulmányok

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LMM2112 Nyelvtudomány-történet						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Fazakas Emese, egyetemi docens				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Fazakas Emese, egyetemi docens				
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6 Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DSIN
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					35
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					46
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					45
Konzultáció					12
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	140				
3.8 A félév össz-óraszám	196				
3.9 Kreditszám	8				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	előadásterem, vetítő, laptop
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	szemináriumterem, vetítő, laptop

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C1. Ismerje és használja helyesen a nyelvtudomány fogalmait és módszereit • C1.4. Legyen képes összehasonlítani, elemezni és bemutatni régebbi nyelvtudományi felfogásokat a mai elfogadott elméletekkel • C3.4. Legyen képes alkalmazni az ismereteit kutatásai során; lássa az összefüggéseket a kultúra, a művelődéstörténet, ill. az egyetemes történelem és a nyelvtudomány alakulása között
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT1. Legyen képes írott nyelvi anyag alapján összehasonlító és elemző szöveget alkotnia • CT2. Legyen képes csapatban dolgozni és ennek érdekében képes legyen az építő interperszonális kommunikációra, valamint arra, hogy csapatban bármely munkát elvégezhesen • CT3. Legyen képes egyéni kutatómunkát végezni, társainak ismereteket átadni

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A hallgatók általános képet kapnak az európai kultúráról, civilizációról, tudománytörténetről
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal azokat az elméleteket, amelyek az ókortól napjainkig meghatározták a nyelvtudomány mint diszciplína alakulását. Mivel fontos megérteni azt, hogy a mai nyelvelméletek miként és hogyan alakultak ki, nem elég a 18. század végén, illetve a 19. század elején kialakuló elméletekkel kezdeni a bemutatást, hanem vissza kell nyúlni az ókorig, és bemutatni a legfontosabb tendenciákat.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az ókori nyelvészet kezdetei: a görög nyelvélémelet	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
2. Az ókori nyelvészet: a római kor elméletei és az arab nyelvtudomány	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
3. A kora középkor nyelvtudománya (5–12. sz.): a nominalizmus és realizmus vita, a spekulatív grammatikák	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
4. A modista grammatikák, az anyanyelv szerepének megerősödése, Dante Alighieri	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
5. Racionalizmus és empirizmus; az univerzális grammatikák	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
6. A Port-Royal-i grammatikák, Gottfried Wilhelm Leibniz	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
7. A 18. sz. vége és a 19. sz. eleje: a nyelv isteni eredete, a beszéd eredete, univerzáliai és etimológiák	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
8. A történeti nyelvtudomány kezdetei 9. Új elméletek a 19. és a 20. század fordulóján (B. de Courtenay, geolingvisztika, Wörter und Sachen módszer)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
10. Új elméletek a 19. és a 20. század fordulóján (esztétikai irányzat, neolingvisztika, W. D. Whitney,	frontális munka – dialogikus módszer tanári	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága

G. von der Gabelentz)	magyarázatokkal	
11. Ferdinand de Saussure és a strukturalizmus	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
12. A strukturalizmus: a prágai, a koppenhágai és a genfi iskola	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
13. Az amerikai deskriptív nyelvészet, a londoni iskola és a funkcionalista nyelvészet	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága
14. A generatív és a kognitív nyelvészet	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	a hallgatók előzetes ismereteinek fontossága

Bibliográfia:

Kötelező könyvészet

Balázs János: *Hermész nyomában (A magyar nyelvölcselet alapkérdései)*. Magvető, Bp., 1987.

Máté Jakab: *A 19. századi nyelvtudomány története*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1997.

Máté Jakab: *A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998.

Máté Jakab: *A nyelvtudomány (vázlatos) története az ókortól a 19. századig*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2003.

Szathmári István: *A magyar nyelvtudomány történetéből*. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2006.

[http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html)

[09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html](http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html)

Ajánlott könyvészet:

Aarsleff, Hans: The Context and Sense of Humboldt's Statement that Language 'ist kein werk (ergon), sondern eine tätigkeit (energeia)'. In: Guimarães, E. – Barros, D. L. P. (eds.): *History of Linguistics 2002*. Benjamins, 2007. pp. 197–206.

Alberti Gábor – Fóris Ágota (szerk.): *A mai magyar formális nyelvtudomány műhelyei*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2007.

Auroux, S. et al. (eds.): *Matériaux pour une histoire des théories linguistiques. Essays Towards a History of Linguistic Theories*. Université de Lille III, Travaux et Recherches, Diffusion P.U.L., 1984.

Auroux, S. et al.: *History of the Language Sciences I*. de Gruyter, Berlin – New York, 2000. pp. 1–18; 245–337; 455–540; 815–924; 1002–1094.

Auroux, S. et al.: *History of the Language Sciences III*. de Gruyter, Berlin – New York, 2006. pp. 2007–2264.

Bañcerowski Janusz: *A világ nyelvi képe*. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2008.

Barbosa, P. A.: On the Defense of von Kempelen as the Predecessor of Experimental Phonetics and Speech Synthesis Research. In: Guimarães, E. – Barros, D. L. P. (eds.): *History of Linguistics 2002*. Benjamins, 2007. pp. 101–106.

Bardzell, Jeffrey: *Stoic Language Theory in Medieval Allegorical Narrative*. Routledge, New York – London, 2009.

Dante Alighieri: A nép nyelvén való ékesszólásról. In: *Dante Alighieri összes művei*. Magyar Helikon, 1965. pp. 349–400.

Devitt, Michael – Sterelmy, Kim: *Limбай și realitate. O introduce în filosofia limbajului*. Polirom, Iași, 2000. pp. 241–250.

Diderot: Lettres sur les aveugles à l'usage de ceux qui voient. In: *Diderot Textes choisis. Tome 1*. Introduction, commentaires et notes explicatives par Jean Varloot. Ed. Sociales 64, Paris, 1952.

Eco, Umberto: *Kant és a kacsacsőrű emlős*. Európa Kiadó, Budapest, 1999. pp. 493–530.

Fónagy Iván: A beszéd kettős kódolása. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok IV*. 1966. pp. 69–76.

Formigari, Lia: *A History of Language Philosophies*. Benjamins, Amsterdam – Philadelphia, 2004. pp. 21–23; 57–128; 149–187.

Gordon, W. T. – Schogt, H. G.: Ferdinand de Saussure: The anagrams and the Cours. In: Embleton, S. – Joseph, J. E. – Niederehe, H. J. (eds.): *The Emergence of the Modern Language Sciences*. Vol. 1., Benjamins, 1999. pp. 139–150.

Harris, Roy: *Language, Saussure and Wittgenstein*. Routledge History of Linguistic Thought Series, Routledge, London – New York, 1980.

Havas Ferenc: A grammatika speculativa modernsége. *Magyar Nyelv* 87 (1991): 145–151.

Havas Ferenc: Duns Scotus, a nyelvi realista. In: Ladányi M. – Dér Cs. – Hattyár H.: „... még onnét is eljutni túlra ...” *Nyelvészeti és irodalmi tanulmányok Horváth Katalin tiszteletére*. Tinta, Budapest, 2004. pp. 219–221.

Herman József: A Saussure-i gondolatrendszer és napjaink nyelvtudománya. *Magyar Nyelv* 74 (1978): 136–144.

Kelemen János: Hatalom és nyelv Dante nyelvfilozófiájában. *Világosság* 2004/1: 3–9.

Kelemen János: „A nemes hölgy és a szolgálóleány”. *Gondolat*, Budapest, 1984. pp. 7–34; 188–207.

Kovács Árpád: Szöelmélet és antropológia Wilhelm von Humboldt nyelvszemléletében. In: Ladányi M. – Dér Cs. – Hattyár

H.: „... még onnét is eljutni túlra ...” Nyelvészeti és irodalmi tanulmányok Horváth Katalin tiszteletére. Tinta, Budapest, 2004. pp. 225–239.

Lucy, John A.: *Language Diversity and Thought. A Reformulation of the Linguistic Relativity Hypothesis*. Cambridge UP, Cambridge, 1992.

Robins, R. H.: *A nyelvészet rövid története*. Osiris – Tinta, Budapest, 1999. pp. 17–58; 79–248.

Rousseau, Jean-Jacques: *Esszé a nyelvek eredetéről*. Attraktor, Máriabesenyő – Gödöllő, 2007.

Subbiondo, J. L.: Competing Models for a 17th Century Universal Language: A Study of the Dispute Between George Dalgarni and John Wilkins. In: Kibbee, D. A. (ed.): *History of Linguistics 2005*. Benjamins, Amsterdam – Philadelphia, 2007. pp. 112–119.

Subbiondo, J. L.: Linguistic Theory in Historical Perspective: A study of J. R. Firth’s the Tongues of Men. In: Embleton, S. – Joseph, J. E. – Niederehe, H. J. (eds.): *The Emergence of the Modern Language Sciences*. Vol. 1., Benjamins, 1999. pp. 237–246.

Tarnas, Richard: *A nyugati gondolat stációi*. AduPrint, Budapest, 1995. pp. 19–91; 163–252; 307–398; 412–443.

Taylor, A. E.: *Platón*. Osiris, Budapest, 1997.

Underhill, J. W.: *Humboldt, Worldview and Language*. Edinburgh UP, 2009. pp. 53–146.

Vekerdí László: *Kalandozás a tudományok történetében*. Magvető, Budapest, 1969. pp. 71–108.

Wald, Lucia: *Pagini de teorie și istorie a lingvisticii*. Ed. All, București, 1998. pp. 69–126; 189–203.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A szemináriumi bemutatók megbeszélése -		
2. Szent Ágoston és a nyelvtudomány (a szemiotika alapjai és története)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Szent Ágoston: <i>Vallomások (Confessiones)</i>. ford. Városi István, Gondolat Kiadó, Bp., 1987. http://mek.niif.hu/04100/04187/04187.htm</p> <p>Eco, Umberto: <i>Semiotics and the Philosophy of Language</i>. Macmillan, 1984. pp. 14–45.</p> <p>Eco, Umberto: <i>Kant és a kacsacsőrű emlős</i>. Európa Kiadó, Bp., 1999. pp. 493–515.</p> <p>Hubbes László – Tamás Dénes: <i>Szemiotika – a jel tudománya</i>. http://jelkepessseg.files.wordpress.com/2010/06/szemiotikajegyzet.pdf</p> <p>Kelemen János: „A nemes hölgy és a szolgálóleány”. Gondolat, Bp., 1984. pp. 62–89.</p> <p>Máté Jakab: <i>A nyelvtudomány (vázlatos) története az ókortól a 19. századig</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2003. http://jegyzet-elek.blogspot.ro/2011/11/kozepekori-irodalomkritika-bibliai.html http://media.ektf.hu/nappali/orai_anyagok/andok/szemseged.pdf</p> <p>Veress Károly: <i>Filozófiai szemiotika</i>. Stúdium Kiadó, Kolozsvár, 1999. pp. 31–86.</p>		
3. A magyar szaknyelvek kialakulására tett kísérletek (az első grammatikaírók, Apáczai Csere János és a korai nyelvújítók)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balázs János: <i>Sylvester János és kora</i>. Tankönyvkiadó, Budapest, 1958.</p> <p>Balázs János: Ki írta az első magyar nyelvtant? <i>Filológiai Közöny</i>. 1958. pp. 116–120.</p> <p>Balázs János: <i>Hermész nyomában. (A magyar nyelvbölcselet alapkérdései)</i>. Magvető, Bp., 1987.</p> <p>Bán Imre: <i>Apáczai Csere János</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1958.</p> <p>Fazakas Emese: Nyelvről való elmékedések és elméletek. In: Hermann Gusztáv – P. Buzogány Béla (szerk.): <i>Székellyöldi tudományosság – székelly tudósok</i>. Székellyudvarhely, 2012. pp. 100–126.</p> <p>Hegedűs József: Sylvester Jánosról, az összehasonlító nyelvészről. <i>Magyar Nyelv</i> 89 (1993): 280–288.</p> <p>Keszler Borbála: Az orvosi nyelv és a nyelvújítás. In: Gréczi Zsoldos Enikő – Kovács Mária (szerk.): <i>Köszöntő kötet B. Gergely Piroska tiszteletére</i>. A Miskolci Egyetem Nyelvtudományi Tanszéke, Miskolc, 2002. pp. 101–103.</p> <p>Kiss Jenő – Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének köréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991.</p> <p>Kiss Jenő: A szaknyelvi standardizáció történetének néhány kérdéséhez. In: Bárdosi Vilmos (szerk.): <i>Világkép a nyelvben és a nyelvhasználatban</i>. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2010. pp. 147–154.</p> <p>Péntek János (szerk.): <i>Magyarul megszólaló tudomány</i>. Lucidus Kiadó, Bp., 2004.</p> <p>Szathmári István: <i>Régi magyar nyelvtanaink és egységesülő irodalmi nyelvünk</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1968.</p> <p>Toldy Ferenc: <i>A régi magyar nyelvészek Erdősitől Tsétsiig</i>. MTA, Pest, 1866.</p> <p>Vladár Zsuzsa: Az articula terminus Szenczinél és a korai magyar grammatikákban. In: Ladányi M. – Dér Cs. – Hattyár H.: „... még onnét is eljutni túlra ...” Nyelvészeti és irodalmi tanulmányok Horváth Katalin tiszteletére. Tinta, Budapest, 2004. pp. 291–221.</p>		
4. A nyelvújítás Európában és Magyarországon (A debreceni grammatika jelentősége)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balázs János: <i>Hermész nyomában. (A magyar nyelvbölcselet alapkérdései)</i>. Magvető, Bp., 1987.</p> <p>Éder Zoltán: <i>Benkő József nyelvészeti munkássága és az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1978.</p>		

<p>Fábián Pál – Lőrincze Lajos: <i>Nyelvművelés</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1999. Jancsó Elemér: <i>Az Erdélyi Magyar Nyelvművelő Társaság iratai</i>. Bukarest, 1955. Kiss Jenő – Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének köréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. Máté Jakab: <i>A nyelvtudomány (vázlatos) története az ókortól a 19. századik</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2003. Pusztay János: Nyelvújítás a finnugor népeknél. In: Balázs Géza (szerk.): <i>A nyelvújítás jelvilága</i>. Magyar Szemiotikai Társaság, Bp., 2010. pp. 97–100. Szathmári István: <i>A magyar nyelvtudomány történetéből</i>. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2006. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html Törös László: A debreceni grammatika vitás kérdései. In: Péterfi László (szerk.): <i>Emlékkönyv Pap Károly főiskolai (akadémiai és egyetemi) tanári működésének harmincadik évfordulójára</i>. Debrecen, 1939. pp. 496–527.</p>		
5. A magyar nyelv eredetének kérdése	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balázs János: <i>Hermész nyomában. (A magyar nyelvölcselet alapkérdései)</i>. Magvető, Bp., 1987. Domokos Pál: <i>Szkitiától Lapponiáig</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1990. Honti László: Mítoszok a magyar nyelv eredete körül. In <i>Nyelvtudományi Közlemények</i>. 101. 137-151. o. http://www.nytud.hu/nyk/101/hontimitoszok.pdf Komlóssy Györgyi: <i>A különös magyar nyelv. Adalékok Bél Mátyás nyelvtudományi munkásságához</i>. Universitas, Budapest, 2010. Dr. Marác László: <i>A magyar nyelv eredetéről</i>. Amszterdami Egyetem – előadás http://www.magtudin.org/MaraczL.htm Pusztay János: Az „<i>ugor–török háború</i>” után. <i>Fejezetek a magyar nyelvhasználat történetéből</i>. Magvető Kiadó, Bp., 1977. Szathmári István: <i>A magyar nyelvtudomány történetéből</i>. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2006. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html pp. 138–146; 215–217. Szathmári István (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar és finnugor nyelvtudomány történetéből (1850–1920)</i>. Tankönyvkiadó, Bp., 1970. Stemler Ágnes: <i>Nyelvrokonság és nyelvtörténet. Mátyás Flórián nyelvtudományi munkássága</i>. Gondolat, Budapest, 2004. Stemler Ágnes: Egy nyelvtörténeti szótárkísérlet a 19. század közepén: Mátyás Flórián nyelvtörténeti szótára. In: Ladányi M. – Dér Cs. – Hattayár H.: „... még onnét is eljutni túlra ...” <i>Nyelvészet és irodalmi tanulmányok Horváth Katalin tiszteletére</i>. Tinta, Budapest, 2004. pp. 280–285. Történelem portál: <i>Milyen eredetű a magyar nyelv? – konferencia Ankarában</i>. http://tortenelemportal.hu/2012/10/torok-eredetu-e-a-magyar-nyelv-turkologiai-konferencia-ankaraban/</p>		
6. Hagyomány és újítás a 19. századi magyar grammatikákban (különös tekintettel Simonyi Zsigmond és Brassai Sámuel műveire)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balázs János: <i>Hermész nyomában. (A magyar nyelvölcselet alapkérdései)</i>. Magvető, Bp., 1987. Bárczi Géza: <i>Simonyi Zsigmond</i>. http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1274/127412.pdf Brassai Sámuel: <i>A mondat dualizmusa</i>. Bp., 1885. Imrényi András: Brassai, Elekfi és a mondat dimenziói. <i>Magyar Nyelvőr</i> 2019: 395–404. https://www.c3.hu/~nyelvor/tart.htm Klemm Antal: <i>Simonyi Zsigmond mondattani munkásságának értékelése és hatása</i>. Bp., 1954. Kiss Jenő – Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének köréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. É. Kiss Katalin: Brassai Sámuel mondatelmélete. <i>Általános Nyelvészet Tanulmányok XII</i>. 1981: 91–102. Máté Jakab: <i>A 19. századi nyelvtudomány története</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1997. Péntek János (szerk.): <i>A nyelvész Brassai élő öröksége</i>. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2005. Révay Valéria (szerk.): <i>Nyelvészet tanulmányok. Simonyi-émlékkönyv 2003</i>. Iskolakultúra, Pécs, 2005. Rusvai Julianna: Simonyi Zsigmond és Pápay József. <i>Magyar Nyelvőr</i> 130 (2006): 485–492. www.c3.hu/~nyelvor/period/1304/130409.pdf Szathmári István: <i>A magyar nyelvtudomány történetéből</i>. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2006. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html Vekerdi László: <i>Kalandozás a tudományok történetében</i>. Magvető, Budapest, 1969. pp. 315–327. http://moly.hu/szerzok/simonyi-zsigmond Simonyi emlékkönyv – http://mek.oszk.hu/03200/03257/03257.pdf</p>		
7. Fogarasi János és Czuczor Gergely a nyelvtudományról, a magyar nyelvről, különös	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele

tekintettel a gyökelméletre		
<p>Balázs János: <i>Hermész nyomában. (A magyar nyelvölcsélet alapkérdései)</i>. Magvető, Bp., 1987. Fogarasi D. János: <i>A magyar nyelv metaphysicája vagy a' Betűknek eredeti jelentései a' magyar nyelvre alkalmaztatva</i>. Pest, 1834. Horváth Katalin (szerk.): <i>Czuczor–Fogarasi-konferencia, Budapest, 2012. jan. 6.</i> Magyar Művészeti Akadémia, Budapest, 2013. Maráczy László: <i>Nyelv és képi gyökök – a magyar kultúra megtartói</i>. http://www.okotaj.hu/szamok/29-30/betu2.htm Máté Jakab: <i>A 19. századi nyelvtudomány története</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1997. Németh Renáta: <i>A XIX. századi nyelvölcsélet és a magyar nyelv szótárainak etimológiai elvei</i>. Doktori értekezés, Budapest, ELTE, 2007. Sági István: Czuczor és Fogarasi nyelvtudományi elvei. In: <i>Emlékkönyv Melich János hetvenedik születésnapjára</i>. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1942. pp. 318–334. http://books.google.hu/books?id=6N8UAAAAYAAJ&q=gy%C3%B6k#v=onepage&q=gy%C3%B6k&f=false http://www.mma.hu/documents/10180/125685/mma_kiadvany_czuczor_fogarasi_konf.pdf http://e-nyelvmagazin.hu/2014/08/27/a-czuczor-fogarasi-szotar-tortenete-1821-1874/ http://mta.hu/tudomany_hirei/a-magyar-nyelv-termeszeti-rende-126653/ http://e-nyelvmagazin.hu/2014/08/27/gyokelmelet-gyokelvonas/ http://hu.wikipedia.org/wiki/Gyök_(nyelvészeti)</p>		
8. Körösi Csoma Sándor, Szentkatolnai Bálint Gábor és Bolyai János	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Benkő Samu: <i>Bolyai János vallomásai</i>. (Kiegészített, 4. kiadás). Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Bp., 2002. Borcsa János (szerk.): <i>Szentkatolnai Bálint Gábor</i>. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 1994. Fazakas Emese: Bolyai János „tökélyes” nyelve. In: Benő Attila – Fazakas Emese – Szilágyi N. Sándor (szerk.): <i>Nyelvek és nyelvváltozatok</i>. Köszöntő kötet Péntek János tiszteletére. I–II. AESz., Kolozsvár, 2007. I: 285–295. Fazakas Emese: Nyelvről való elmélkedések és elméletek. In: Hermann Gusztáv – P. Buzogány Béla (szerk.): <i>Székelyföldi tudományosság – székely tudósok</i>. Székelyudvarhely, 2012. pp. 100–126. Seebauer Imre: <i>Bolyai János világlátása, a magyar nyelv és gondolkodás-kultúra fejlesztésének új lehetősége</i>. See Studio reklám és Grafikai Bt. documents.tips/document/link/seebauer-imre-bolyai-janos-vilaglatasa http://www.archivum.kcst.hu/ http://gazsiweb.click.hu/keret.cgi/?iskola/kcsomas.html http://hu.wikipedia.org/wiki/Bolyai_János</p>		
9. Csűry Bálint és iskolája (a magyar dialektológia kezdetei és története)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balassa Iván: <i>Csűry Bálint</i>. Budapest, 1988. Hegedűs Attila: Csűry Bálint, a dialektológus. <i>Magyar Nyelvjárások</i>. Kiadja a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke XLIX, 35–40, 2011. Imre Samu: <i>A mai magyar nyelvjárások rendszere</i>. Budapest, 1971. Kálnási Árpád: <i>Fejezetek a Csűry-iskola történetéből</i>. A debreceni KLTE Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai, Debrecen, 1998. Kiss Jenő–Szűts László (szerk.): <i>A magyar nyelv rétegződése</i>. Budapest, 1988. Kiss Kálmán: <i>Csűry Bálint és a szamosháti tájnyelv</i>. Varadinum Script Kiadó, Nagyvárad, 2015. Máté Jakab: <i>A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998. Péter László (szerk.): <i>Új magyar irodalmi lexikon</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000. Sebestyén Árpád: <i>A sociolingvisztika elemei Csűry Bálint népryelvkutató iskolájában</i>. Kiadja a Magyar Nyelvjárások a Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Évkönyve, XXVIII–XXIX, 47-es, Debrecen, 1990.</p>		
10. Gombocz Zoltán és Melich János (a magyar nyelvtörténet nagyjai, a magyar nyelvtörténet módszertani megalapozása)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Károly Sándor: Gombocz Zoltán és Jelentéstana. <i>Magyar Nyelv</i> 73 (1977): 459–468. Kicsi Sándor András: <i>Gombocz Zoltán. Életrajz és pályakép</i>. ELTE Eötvös Collegium, Bp., 2006. http://www.c3.hu/~magarynyelv/07-1/kissj.pdf Kiss Jenő – Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének köréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. Máté Jakab: <i>A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998. http://www.bibl.u-szeged.hu/ligeti/gombocz.hu.utf8.html Sz. Bakró-Nagy Marianne: Gombocz Zoltán szemantikai tevékenysége az utókor szemével (Gombocz jelentésváltozási rendszerének kialakulása). In: Kiss Jenő és Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének témaköréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. 77–83. o.</p>		

<p>Fehér Krisztina: <i>Gombocz Zoltán mint európai nyelvész</i>. http://www.c3.hu/~magyarnyelv/11-1/feherk_111.pdf Hevesi András: Gombocz Zoltán. <i>Nyugat</i>. 1935, 6. szám. http://epa.oszk.hu/00000/00022/00593/18682.htm Kiss Jenő: <i>Gombocz Zoltán életéről és munkásságáról</i>. Typotex kiadó, Bp., 2011. http://cseri.web.elte.hu/lustrum/Gombocz.pdf Károly Sándor: Gombocz Zoltán rendszerelmélete a jelentésstanban és a szintaxisban – ahogy ma látjuk. In: Kiss Jenő és Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének témaköréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. 333–339. o. Máté Jakab: A magyar szövegnyelvészeti kutatások kibontakozása. In: Kiss Jenő és Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének témaköréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. 462–468. o. Temesi Mihály: <i>A magyar nyelvtudomány. Irányok és eredmények a felszabadulás óta</i>. Gondolat Kiadó, Bp., 1980. http://hu.wikipedia.org/wiki/Melich_János</p>		
11. A hungarológia története	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balázs János: <i>Hermész nyomában. (A magyar nyelvölcselet alapkérdései)</i>. Magvető, Bp., 1987. Dóla Mónika – Farkas Judit: Generatív mondattan a magyar mint idegen nyelv oktatásában. In: Alberti Gábor – Fóris Ágota (szerk.): <i>A mai magyar formális nyelvtudomány műhelyei</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2007. pp. 99–123. Gyay Béla: <i>A hungarológia fogalma</i>. http://mek.oszk.hu/02000/02055/02055.htm Gyay Béla – Nádor Orsolya: <i>Magyar mint idegen nyelv – Hungarológia</i>. http://vmek.oszk.hu/01700/01702/01702.pdf Kósa László: <i>A hungarológia rövid története</i>. http://epa.oszk.hu/02400/02425/00003/pdf/EPA02425_HungarologiaiIsmerettar_1990_5_066-074.pdf</p>		
12. A grammatikaírás a 20. században (Karácsony Sándortól a generatív grammatikáig)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Karácsony Sándor: <i>Magyar grammatika társas-lélektani alapon</i>. Karácsony Sándor: <i>A magyar észjárás</i>. Magvető, Bp., 1985. Kiefer Ferenc – Gósy Mária (szerk.): <i>Helyzetkép a magyar nyelvtudományról</i>. Az MTA Nyelvtudományi Intézete, Bp., 2000. Kiss Jenő – Szűts László (szerk.): <i>Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének köréből</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. Lendvai L. Ferenc: <i>Egy magyar filozófus: Karácsony Sándor</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 1993. Máté Jakab: <i>A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998. Szathmári István: <i>A magyar nyelvtudomány történetéből</i>. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2006. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tinta/TAMOP-4_2_5-09_A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol/A_magyar_nyelvtudomany_tortenetebol_1_1.html Temesi Mihály: <i>A magyar nyelvtudomány. Irányok és eredmények a felszabadulás óta</i>. Gondolat Kiadó, Bp., 1980.</p>		
13. A szociolingvisztika, az etnolingvisztika és az antropológiai nyelvészet	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Auroux, S. et al.: <i>History of the Language Sciences III</i>. de Gruyter, Berlin – New York, 2006. pp. 2352–2429, 2501–2570. Balázs Géza – Takács Szilvia: <i>Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe</i>. Pauz-Westermann–Inter–Prae.hu, Celldömök – Budapest, 2009. Cseresnyési László: <i>Nyelvek és stratégiák (avagy a nyelv antropológiája)</i>. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához XXXVII). Bp., 2004. Duranti, Alessandro: <i>Linguistic Anthropology</i>. Cambridge, CUP, 1997. Ladányi Mária: Az alkalmazott nyelvészet lehetséges funkcionális nyelvelméleti háttéréről. In: Geccsó Tamás – Kiss Zoltán – Tóth Szergej (szerk.): <i>TI és MI. Alkalmazott nyelvészet és interdiszciplinaritás</i>. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2010. pp. 100–105. Mandelbaum, D. G. (ed.): <i>Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture and Personality</i>. Berkeley, Los Angeles – London, University of California Press, 6th printing, 1973. Máté Jakab: <i>A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai</i>. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998. pp. 266–295; 308–324</p>		
14. Nyelvtudomány tanítása a kolozsvári egyetemen (1872–2015) (különös tekintettel Mészöly Gedeon, Klemm Antal, Szabó T. Attila, Márton Gyula tevékenységére)	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel	a hallgatók előzetes ismeretei – a hallgatók aktív részvétele
<p>Balassa Iván: <i>Szabó T. Attila</i>. (1906–1987). Püski, Budapest, 1996. Balassa Iván: Szabó T. Attila és az erdélyi magyar néprajzkutatás. <i>Ethnographia</i> 106 (1995): 1017–1023. Beke György: Hogyan lesz valaki nyelvjáráskutató? Beszélgetés Márton Gyulával. <i>A Hét</i> 1975/34; újraközölve Szilágysági hepehupa. 1975. 178–88. Fazakas Emese: <i>Nyelvjáráskutatás és történeti nyelvészet a Kolozsvári Tudományegyetemen</i>. Konferenciaelőadás, 2010. Fazakas Emese: <i>Nyelvészet oktatás a Magyar Királyi Egyetemen</i>. Konferenciaelőadás, 2011.</p>		

Hajdú Mihály: Szabó T. Attila, a helynévkutató. In: Bárth János (szerk.): *Emlékkönyv Szabó T. Attila születésének 100. évfordulójára*. Budapest, 2006. pp. 60–63.
Károly Sándor: Gombocz szintaxisa és Klemm mondattana. *Néprajz és Nyelvtudomány* 27 (1983): 11–18.
Mészáros Rezső (szerk.): *Szegedi egyetemi almanach: 1921–1995. I. köt.* Szeged, 1996. pp. 165-166
Mikola Tibor: Nyelvészet. In: Mészáros Rezső (szerk.): *A Szegedi Tudományegyetem múltja és jelene: 1921–1998*. Szeged, 1999. pp. 186–187.
Péntek János: Szabó T. Attila (1906–1987). A régi és a megújult Erdélyi Múzeum-Egyesületet összekötő életmű. In: Kovács Kiss György (szerk.): *Hivatás és tudomány. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiemelkedő személyiségei*. EME, Kolozsvár, 2009. pp. 463–492.
Péntek János: *Márton Gyula* http://epa.oszk.hu/00400/00458/00466/pdf/EPA00458_Korunk_1976_06_431-434.pdf
Szathmári István: *Mészöly Gedeon életműve*. <http://www.c3.hu/~magyarnyelv/01-2/szathmari.htm>

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.
A tantárgy tartalma megfelel az ELTÉ-n oktatott megegyező tantárgy tartalmával és módszereivel

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	egy adott témából házi dolgozat	szóbeli vizsga	50%
10.5 Szeminárium	a szemináriumi előadás	szóbeli vizsga	50%

1. Azok, akik járnak és szemináriumi témát is vállalnak. A szemináriumi témáknak megfelelően kiselőadást/szemináriumot kell tartaniuk azoknak a hallgatóknak, akik elvállalták azt. Ennek az anyagát el kell küldeni a tanárnak, illetve fel kell tölteni a csoportba, hogy mindenki hozzáférhessen. Ez a végső jegy 50%-át teszi ki. A végső jegy másik 50%-át a következőképpen lehet megszerezni: a) vagy szóbeli vizsga formájában, amely a teljes anyag ismeretét igényli; b) vagy egy házi dolgozattal: ezt egy adott témában, megfelelő bibliográfia felhasználásával és egyéni meglátásokkal tűzdelve kell megírni (ennek legkevesebb 10 oldalasnak kell lennie).

2. Azok, akik járnak, de szemináriumi témát nem vállalnak. Ki kell választani egy témát, ami a magyar nyelvtudományhoz kapcsolódik, és ebből kell házi dolgozatot készíteni (ennek legkevesebb 7 oldalasnak kell lennie). Ez teszi ki a végső jegy 50%-át. A végső jegy másik 50%-át a következőképpen lehet megszerezni: a) vagy szóbeli vizsga formájában, amely a teljes anyag ismeretét igényli; b) vagy egy házi dolgozattal: ezt egy adott témában, megfelelő bibliográfia felhasználásával és egyéni meglátásokkal tűzdelve kell megírni (ennek legalább 10 oldalasnak kell lennie).

3. Aki nem jár az előadásokra, illetve szemináriumot sem tart, annak 2 házi dolgozatot kell leadnia a megbeszéltek határidőre két különböző témából (egy az egyetemes nyelvtudomány történetéből és egyet a magyar nyelvtudomány történetéből; ezeknek mindegyike legalább 7 oldalas kell legyen), valamint 1 recenziót kell írnia egy alapkönyvről.

10.6 Minimális követelmények

- a fogalmak helyes használata, a jelenségek ismerete
- érdekes, érthető, figyelemfelkeltő előadásmód
- a hallgatókollégák bevonása a szemináriumokba
- a szöveg koherens felépítése, a témának való megfelelés, a régi korok nyelvtudományi szemléletének összehasonlítása a mai állásponttal

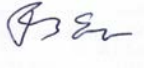
A kitöltés időpontja 2024. április 9.	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024. 04. 15.	Az intézetvezető aláírása 	

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITAT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
Tel.: 0264-53.22.38
Fax: 0264-43.23.03

A dăkăni jăvăhăgyás időpontja 2024.06.01.	A felelős dăkănhelyettes aláírása 	A kar pecsétje
--	--	----------------